

dek, bodisi šolski, narodni, gospodarski in prosvetni.

Svoj učiteljski poklic je nadvse vžljubil in mu posvetil vse sile in zmožnosti. Poleg pouka in vzgoje mladine je posvetil dokaj časa in truda za delo izven šole kot gojitelj petja, vrtnar, sadjar, čebelar in v Beli Krajini tudi trtorčar. Seveda je moral pri tem mnogo prestat, premagati raznovrstne ovire in preslišati razne očitke. Pa vse je prenesel in pretrpel tudi razna preganjanja, ki so mu grozila zaradi njegovega naprednega mišljenja in nazorov.

Ostal je klen, neomahljiv značaj, ki ni nikdar in pred nikomur klonil.

Splošne vesti

UREDBA O OSNOVANJU DIREKCIJE ZA PROUČEVANJE IN ORGANIZACIJO KMETIJSTVA V SVRHO PREHRANE

V ministrstvu za kmetijstvo se osnuje direkcija za preučevanje in organizacijo kmetijstva v svrhu prehrane.

Pod delokrog te direkcije spada celotna kmetijska statistika, nato izdelava načrta za prehrano prebivalstva in skrb za izvedbo tega načrta, kakor tudi mobilizacijska služba, v kolikor se nanaša na ministrstvo za kmetijstvo in njegove ustanove.

Državne in samoupravne oblasti, ustanove in zavodi, nato privatne organizacije in podjetja i. dr. so dolžni dati direkciji vse potrebne podatke o proizvodih, rezervah, razdelitvi in potrošnji kmetijskih proizvodov in njihovih predelavi, kakor tudi o proizvodih, potrebnih za kmetijsko proizvodnjo in ji v vsem pomagati pri njenem delu.

Direkcija mora varovati pred javnostjo vse podatke o posameznih ustanovah, organizacijah, podjetjih in drugo, ako te pri izročitvi teh podatkov to pismenim potem izrecno zahtevajo.

Ko nastopi uporaba zakona o državni obrambi, ima direkcija nalogo vršiti prehrano prebivalstva in vojne sile. V tem primeru so vsi oddelki ministrstva za kmetijstvo, kmetijske ustanove in vsi državni in samoupravni organi dolžni prilagoditi svoje delo nalogam direkcije, odnosno potrebam prehrane prebivalstva in vojne sile in izvrševati odredbe in napotke direkcije.

Vsi osebni in materialni izdatki direkcije v letošnjem proračunskem letu padajo v breme rezervnih kreditov ministrstva financ, a v kolikor ti krediti ne bi zadostovali, minister financ na predlog ministra za kmetijstvo in v soglasnosti z ministrskim svetom stavi ministru za kmetijstvo na razpolago potrebne kredite za delo te direkcije.

— **Novi načelnik za osnovni pouk v ministrstvu prosvete.** Za načelnika osnovnega pouka ministrstva prosvete je postavljen g. Jovan Aleksič, bivši direktor kumanovske gimnazije in bivši senator. — G. Aleksič je znan nacionalni in prosvetno-šolski delavec;

Bil je vedno zvest, ljubezniv in dober stanovski tovariš, član učiteljskih društev in ustanov, in to tudi potem, ki je že stopil v pokoj. Tudi ni prenehal z delom pri drugih društvi in ustanovah v kraju, kjer preživlja jesen svojega življenja. Kljub svoji visoki starosti 93 let, je za čudo duševno še veder in telesno čil. Ima še dokaj dober spomin, posebno se še rad spominja na dogodke iz davne preteklosti in starih svojih tovarišev.

Zvestemu stanovskemu tovarišu izrekamo s tega mesta ob takem častnem jubileju najiskrenejše častitke!

— **Tovarišicam celjskega okraja!** Po sklepu zadnjega zborovanja društva JUU bo v soboto, dne 14. t. m., ob 3. uri popoldne na L. mestni ljudski šoli v Celju sestankom tovarišic iz društvenega območja, da se sprejmejo sklepi glede akcije za zimsko pomoč revni deci v severnih predelih Slovenije. Tovarišice, pa tudi tovariši, iskreno vabljeno!

Društvo.

KMEČKA NADALJEVALNA ŠOLA

Pravkar je izdal odbor kmečko nadaljevalnega šolstva 2. zvezek knjižnice kmečke mladine z naslovom: **Reja goveje živine.** Sestavila sta brošuro tovariš Gosak Josip in prof. inž. Kropivšek Franc. Slovenci moremo pokazati lepo število strokovnih knjig, ki opisujejo kmetijske panoge. Zlasti je precej bogata literatura o živinoreji. Vsekakor pa mora učitelj, ki poučuje praktične znanosti v višji ljudski šoli, iskati snov iz treh knjig. Z izdajo omenjene brošure mu bo delo olajšano. Snov je razdeljena na 22 poglavij, v katerih se v zgoščeni vsebini obravnava prav vse, kar je potrebno vedeti v vzgoji goveje živine.

Ze z izdajo 1. zvezka: **Zlati nauki o gnojenju** je bilo mnogo pomagano pri iskanju snovi praktične vsebine za pouk. Prav toplo je tedaj pozdraviti tudi ta zvezek, ki ga bo potreboval prav vsak učitelj na podeželski šoli.

Glavni namen brošure Reja goveje živine pa je, da se počasi izpopolni potrebni propomoček pri pouku na kmečko nadaljevalnih šolah. Brošura je pisana poljudno lahko umljivo. Je strokovno in stilistično pregledana in jo bo s pridom uporabljal vsak učitelj v ljudski in kmečko nadaljevalni šoli.

Brošura stane 4 din in se naroča lahko v Knjižarni Učiteljske tiskarne ali pri knjižničarju banovinske knjižnice kmečko nadaljevalnih šol: Ljudska šola Ljubljana - Barje (V. drž. meš. lj. š. v Ljubljani).

Osebne zadeve

— **Po prošnji premeščeni.** Po prošnji so prestavljeni naslednji učitelji in učiteljice: Franc Štular iz Vavte vasi v Ljubljano, Marija Papler iz Škofje Loke v Ljubljano, Terezija Juvan iz Škofje Loke v Ljubljano, Venčeslav Perko od Sv. Križa v Domžale, Cecilija Prosen iz Toplice na Dobrovo, Jelena Piskernik iz Boh. Bistrice v Škofjo Loko, Marija Vilhar s Črnuče na Ježico, Vida Štolfa iz Sele na Črnuče, Antonija Kuralt od Sv. Križa na Črnuče, Ivanka Rakovec iz Velenja v Dob pri Domžalah, Marija Zerjav z Jesenic v Ljubljano, Karel Šepce od Sv. Tomaža k Sv. Lovrencu, Ivan Lelič iz Kuzme v Prevalje, Henrika Voršič iz Velenja v Ptuj, Karla Vuk iz St. Lovrenca v Ptuj, Irena Lukošek iz Javorja v Naklo, Ernest Šušteršič iz Domžal v Ljubljano, Gizela Lukežič iz Domžal v Ljubljano, Henrik Paternost iz Trziča v Ljubljano, Aleksandra Kordič iz Loškega Potoka v Ljubljano, Angela Rupnik iz Kočevja v Ljubljano, Gizela Kranjc iz Grosuplja v Ljubljano, Anton Faganeli iz Maribora v Ljubljano, Pavla Hromec od Dev. M. v Polju v Ljubljano.

Elizabetha Troha iz Hoč v Ljubljano, Ivan Helbec od Sv. Križa v Maribor, Ljudmila Lorber iz Slov. Konjic v Maribor, Valpurga Marušič od Sv. Florijana k Sv. Petru pod Sv. gorami, Marija Petkovšek iz Lahovcev v Mursko Soboto, Anton Droč iz Bidovcev v Laško, Roza Šeme iz Pišec v Krško, Neža Čepon iz Gornjega Lakoša v Rečico ob Savinji, Marija Istenič iz Svetine v Skaručno in Marija Beljan iz Dragatuša v Sevnico.

— **Premeščeni so naslednji učitelji in učiteljice:** Henrik Voršič iz Velenja v Ptuj, Ivan in Nežika Lebič od Sv. Kuzme (srez Murska Sobota) v Prevalje, Karel Šepce od Sv. Tomaža k Sv. Lovrencu na Drav. polju, Marija Zerjav z Jesenic v Ljubljano, Iva Rakovec iz Velenja v Rob, Antonija Kuralt iz Križ v Črnuče, Vida Štolfa iz Sele v Črnuče, Marija Vilhar iz Črnuče na Ježico, Helena Piskernik iz Boh. Bistrice v Škofjo Loko, Cecilija Prosen iz Toplice na Dobrovo, Venčeslav Perko od Sv. Križa pri Litiji v Domžale, Karolina Vuk od Sv. Lovrenca v Ptuj ter Ivana Lukovšek z Javorja v Naklo.

Z ozirom na to, da je presoja o pritegnitvi k delu prepuščena sres. šol. nadzorniku, je treba tudi njega opozoriti, če je nastal zastoj pri delu radi malomarnosti šol. tajnice in ravno tako, če ta sploh ni preobremenjena in če hoče imeti pomoč le radi lastne komoditete. Dokaze za to pa je treba doprinesiti konkretno in vse podpreti s pričami. V primeru da sreski šolski nadzornik ne ugodí, se obrnite na sres. načelnika. Če ne uspete ustno, zahtevajte pismeni nalog za pritegnitev k delu in se proti njemu potem z navedbo svojih argumentov pritožite na banksko upravo. Še zlasti je taka pritožba utemeljena, če se učiteljsko poziva na sres. načelstvo med šol. letom.

Ad 2. **Odgovornost za sestavo statistike** nosi sres. šolski nadzornik kot sreski prosvetni referent.

Naša gospodarska organizacija

— **g Učiteljskemu domu** v Mariboru je darovalo učiteljsko ljudske šole v Središču ob Dravi namestu venca na grob tov. Dragu Pintariču 100 din. Najlepša zahvala.

M. Kožuh, blagajnik.

Učiteljska tiskarna

— **Iskreno priporočamo knjižico** ing. Stanka Dimnika: **Kake naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi.** Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10% popust.

— **Prešernove in Gregorčičeve** poezije so izšle v minjaturni izdaji. Lični knjižici se dobijo pri Učiteljski tiskarni po 20 din komad.

— **Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine?** Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

— **Novo šolsko leto prinaša novo delo in skrb.** Za zgodovinski in zemljepisni pouk vam nujno priporočamo, da si nabavite v knjigarni Učiteljske tiskarne sličice za zgodovinski in zemljepisni pouk. Sebi olajšate delo, šolarjem napravite pouk zanimiv. Serija 30 slik stane din 4.—.

— **Učiteljska tiskarna priporoča cenjenemu učiteljskemu brošuri: Moj razred, I. in II. del.** Brošuri je spisal tovariš Miloš Ledinek, izdal pa Pedagoški tisk v Mariboru.

— **Zemljevid Ljubljane in okolice,** kranjskega in škofjeloškega sreza si nabavite, da boste dosegli smoter zemljepisnega pouka. Zemljevida sta po din 180.—. Nikoli ne boste dobili boljšega učnega sredstva.

Kaj vse pišejo o učiteljskemu, šoli, prosveti in JUU

— **Prosvetna politika banovin in država.** Beograjski profesor dr. Gjorgje Tasić, ki je med drugimi sodeloval pri pogajanjih za sporazum, je v beograjski »Politiki« napisal članek, kako naj se v dejanju izvaja, kar spada v področje države. Pravi, da je načelno to sicer rešeno, da pa je v praksi treba pričakovati še težav. Zlasti je treba gledati, da bo država v prosvetni politiki postavila nekaka temeljna načela. Tako je pravi: »Državna oblast ima dolžnost, da določi temeljna načela o prosvetni politiki. Vprašanje se bo najlažje rešilo tako, da država izda uredbu, ki naj ima vsa osnovna načela, banovina Hrvatska pa naj med tem časom ne spreminja veljavnih državnih določil. V teku teh 20 let se je menda vendarle storilo nekaj, kar bi prosvetnemu zakonodavcu bilo za skupno osnovo. Kakor vlada, tako bi se moral tudi prosvetni minister brigati, da se splošna načela, ki so odrejena z uredbo, katero je izdala država, izvršujejo tudi od banovinskih oblasti, to se pravi, da morajo prosvetna določila, ki jih izda banovina, biti v soglasju z osnovnimi načeli. Država očitno tudi med tem časom ne more biti ravnodušna do prosvetne politike banovine Hrvatske ter je upravičena ter dolžna nadzorovati... Vse šole v Jugoslaviji morajo vzgajati otroke in mladino v duhu vzajemnosti in bratstva med Srbi in Hrvatji. Iz samega dejstva pa, da morajo tudi v banovini Hrvatski biti spoštovana temeljna načela, izhaja tudi, da prosvetna zakonodaja banovine Hrvatske ne sme biti v nasprotju s tem, kar je v temeljnih načelih države. Praktično more biti to neugodno za banovino Hrvatsko, je pa to nujno potrebno. Izhod iz tega bi bil samo ta: ali naj se izda uredba, ki bo vsebovala temeljna načela, ali pa naj se banovina Hrvatska odreče velikih sprememb v oblasti te zakonodaje.« — Kakor poročajo hrvatski listi, so kompetence iz vseh resorov že prenešene na banovino Hrvatsko, edinole iz resora prosvetnega ministra se to še ni zgodilo. Zdej morda tudi razumemo, zakaj se to še ni zgodilo. — (»Slovenec«, od 11. oktobra.)

— **Dalmatinski učitelji zahtevajo hrvatsko učiteljsko društvo.** Iz Šibenika poročajo hrvatski listi, da je dne 5. oktobra tamkaj zborovalo učiteljsko šibeniškega okraja, ki je poslalo brzojavne pozdrave maršalatu dvorja, dr. Mačku in banu dr. Šubišiću. Za sklep je bila sprejeta ta resolucija: »Pozdravljamo doseženi sporazum Hrvatov in Srbov. Veselimo se obnove in preporoda Hrvatske ter izražamo svojo vdanost predsedniku dr. Vladku Mačku in hrvatskemu narodnemu vodstvu. Izjavljamo, da bomo vse svoje skromne moči posvetili delu za prosvetni in gospodarski dvig obnovljene Hrvatske. Zahtevamo, da preneha sekcija JUU v Splitu ter da se obnovi »Savez hrvatskih učiteljskih društev« u Zagrebu«, ki se bodo v njem včlanila vsa okrajna učiteljska društva dalmatinske Hrvatske. Pozivamo vsa okrajna učiteljska društva dalmatinske Hrvatske, naj se izjavijo z nami solidarni v zahtevi, da se ukine sekcija JUU v Splitu ter obnovi zveza hrvatskih učiteljskih društev v Zagrebu. Prosimo tovariše in tovarišice, naj takoj ustanove učiteljska društva po okrajih, kjer še niso ustanovljena, ter naj še ona pristanejo na naše sklepe.« (»Slovenec«, 7. oktobra 1939.)

— **Slovenski izseljenci na Nizozemskem** je naslov članka v »Slovenec« od 7. oktobra, v katerem pravi pisec med drugim: V prosvetnem delu se pozna edino ena velika vrzel, namreč pomanjkanje ljudske šole. Zato je razumljivo, da izseljenci res težko čakajo, da jim bo domovina poslala domačega duhovnika in domačega učitelja, ki bosta njihove otroke vzgajala v ljubezni do Boga in do materne zemlje.

— **Težave s šolskimi knjigami,** pod tem naslovom prinaša »Domoljub« od 4. oktobra daljši članek, ki pravi med drugim: Navadni zemljani res ne razumemo, čemu vedno nove izdaje in dopolnitve. Odložna zahteva staršev pa je, da se že vendar postavijo knjige, ki bodo držale 10 let, če že

Zadnje zvečer - prvo zjutraj

Sargov

KALODONT

proti zobnemu kamnu

— **Ročni katalog za 1939./40.** je dotiskan. Kdor si ga še ni naročil, naj stori to takoj.

ne več. Pokličimo si v spomin stanje pred svetovno vojno. Vsi otroci 6 ali 7 pri hiši smo izhajali z istimi knjigami. Zakaj ne bi šlo tako sedaj, ko je še večja obubožanost? Svet živi sicer po vojni res hitreje, toda zato še ni potreba že vsako misel, ki niti še ustaljena ni, upoštevati v šolski knjigi. Če je res kaj tako važnega, pove lahko učitelj ali profesor. Ustaljenost je pri vzgoji nujna. Isto velja za knjige. Posnemanje morebitnih tujih zgledov tudi ni dosti vredno. Kar velja n. pr. za Angleže ali Dance, to še ne velja za Slovence ali južne kraje. Vsak narod živi svoje življenje in po njegovih potrebah je treba izdajati tudi knjige. Posnemanje drugih, ne da bi bili podani doma predpogoji, več škodi kot koristi. Ne vemo, ali je morda sestavljanje šolskih knjig tako dobičkanosno? Po številu izdaj bi si človek lahko to mislil.

— **Borba proti nepismenosti na Hrvatskem.** Snoči je bila v trgovski zbornici konferenca hrvatskih gospodarstvenikov, ki so ji prisostvovali poleg zastopnikov skoro vseh hrvatskih gospodarskih organizacij tudi inženir Košutić, dr. Krnjević in cela vrsta prosvetnih delavcev. Predsednik Seljačke sloge Rudolf Herceg je v svojem govoru poudaril potrebo, da se čimprej likvidira vprašanje analfabetizma na Hrvatskem. Nepismenih Hrvatov, ki bi se lahko v kratkem naučili čitati in pisati, je še okrog pol milijona, največ žensk. Zanje bi bilo treba še to jesen preskrbeti okrog 250.000 abecednikov, dvakrat toliko svinčnikov in trikrat toliko zvezkov. Po krajši razpravi je bilo sklenjeno, da bodo vse gospodarske skupine dale svoje prispevke za prosvetni fond dr. Mačka v svrhu likvidacije analfabetizma na Hrvatskem. (»Jutro« od 11. oktobra.)

Mladinska mafica

RAZPIS KNJIŽEVNE NAGRADE MLADINSKE MATICE

Mladinska matica razpisuje za svoje jedne publikacije nagrado v višini 3000 din za mladinsko povest, ki bi bila primerna za otroke od 10. do 14. leta. Snov je lahko poljubna, mora biti pa delo umetnina z zdravim jedrom. Obseg povesti naj ne presega 6 tiskovnih pol male osmerke, t. j. 96 strani formata rednih izdaj Mladinske matice. Za nagrado pridejo v poštev samo izvirna, še neobjavljena dela. Nagrajeno delo prejme tudi običajni honorar.

Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Tudi posebne kuverte z imenom in naslovom ni treba predložiti. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi.

Rokopisi onih avtorjev, ki bi izdali na kateri koli način svoja imena članom literarnega odseka, ali odbornikom Mladinske matice, se s tem že sami izločijo iz konkurence. Rok za vlaganje rokopisov poteče 1. novembra 1940. leta.

Rokopisi naj se pošiljajo tajništvo Mladinske matice v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Za odbor Mladinske matice:

Predsednik: Ivan Tavčar s. r. Tajnik: Albert Širok s. r.

— **mm Iz zapisnika zadnje seje Mladinske matice.** 1. Za podpredsednika novega odbora je imenovan tov. Rado Grum. 2. Sestavi se nov pravilnik Mladinske matice in poseben pravilnik literarnega odseka. 3. Člani literarnega odseka se ne morejo udeleževati literarnih natečajev Mladinske matice. Člani, ki se mislijo udeležiti literarnega tekmovanja, bodo morali podati demisijo na mesto v literarnem odseku za dotično leto. Na njih mesto bodo imenovani novi člani. Vsako leto se se-